

Fagfornyelsen - Første innspillsrunde Vg1 naturbruk

Uttalelse - Norske Fag- og Friskolers Landsforbund

Status	Innsendt til Utdanningsdirektoratet Innsendt og bekreftet av instansen via: gina@friskoler.no
Innsendt av	Gina Maria G. Østmoe
Innsenders e-post:	gina@friskoler.no
Innsendt dato	16.02.2019
Hvilken organisasjon?:	Norske Fag- og Friskolers Landsforbund Organisasjon (Privat)
Stilling	Organisasjonskonsulent

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte organisasjon.

Om faget Vg1 naturbruk

1. FAGETS RELEVANS

Naturbruk er en sentral del av norsk og samisk kultur, historie og samfunn. Programfagene handler om sammenhenger mellom biologiske ressurser, naturens bærekraft og menneskelige aktiviteter, tradisjoner og kultur i et yrkesmessig perspektiv. Programfagene skal utvikle elevens kompetanse i hvordan biologiske ressurser kan være et utgangspunkt for et arbeids- og samfunnsliv også i framtiden. Programfagene bidrar til at elevene får forståelse av samspillet mellom natur, individ, teknologi, samfunn og økonomi. Elevene blir rustet til å ta vare på og utnytte biologiske ressurser på en trygg og etisk måte, som også ivaretar samfunnets interesser på kort og lang sikt. Programfagene forbereder elevene på et arbeidsliv med behov for yrkesrettet kompetanse, og skal legge grunnlaget for endring, vekst og utvikling i naturbruksnæringene.

2. KJERNEELEMENTER

2.1. PRAKTISK YRKESUTØVELSE OG TEKNOLOGI

Eleven skal utføre grunnleggende arbeidsoppgaver i naturbruksnæringene. Eleven skal få kunnskap om og erfaring med driftsmetoder og kunne vurdere dem opp mot tradisjon, etikk, bærekraft og konsekvenser for natur og samfunn. Elevene skal gjennom yrkesutøvelse og teknologi få oppleve mestring og utfordringer og skaffe seg erfaring med aktuelle produkter og tjenester fra naturbruksnæringene. Den teknologiske utviklingen i naturbruksnæringene og samfunnet for øvrig må gjenspeiles i fagene.

2.2. NÆRINGSUTVIKLING OG ENTREPENØRSKAP

Elevene skal oppleve naturbruk som et praktisk og utforskende fag, som gir god kontakt med næring og marked. Elevene skal få en oversikt over de naturbaserte næringene og kunnskap om fag- og teknologiutvikling. Elevene skal få kjennskap til hele verdikjeden i naturbasert næring. Gjennom praktiske yrkesrettede øvinger med deler av verdikjeden får elevene erfare at arbeid med rutiner, HMS, arbeidsmiljø, kundekontakt, service, regelverk og dokumentasjon bidrar til omdømme og kvalitetssikring. Elevene skal utforske muligheter og forstå sammenhenger mellom innsatsfaktorer og sluttresultat. Elevene skal opparbeide seg et fagspråk og kunne grunnleggende kommunikasjon i yrket.

2.3. HMS OG KVALITETSSIKRING

I naturbruk er HMS og kvalitetssikring grunnleggende for egen og andres trygghet og helse og avgjørende for miljø- og produksjonssikkerhet. Elevene skal utvikle grunnleggende sikkerhetsforståelse, rutiner og ferdigheter for trygg jobbutførelse. Elevene skal gjennom kommunikasjon og samhandling utvikle kompetanse i kvalitetssikring.

2.4. NATURGRUNNLAGET - BRUK AV NATUR

Gjennom faglige utfordringer kan elevene bruke kreativitet og utvikle forståelse for naturvitenskapelig arbeidsmetode, tradisjonskunnskap og respekt for dyr og planters biologi. Elevene skal kunne stille planter og dyr på en etisk måte basert på kunnskap om organismens behov og krav. Elevene skal opparbeide seg kunnskap om naturressurser og -typer og se sammenhenger i naturen. De skal ha grunnleggende forståelse for hvordan drift henger sammen med ressursforvaltning, dyrevelferd, dyre- og folkehelse, matsikkerhet og miljø. De skal kunne utføre arbeidsoppgaver innen produksjon, tjenester og høsting eller fangst på en miljøbevisst måte.

3. VERDIER OG PRINSIPPER

Bruk av biologiske ressurser er grunnlaget for naturbruksfagene. Mennesket er en del av naturen og har ansvar for å forvalte den i et langsiktig og bærekraftig perspektiv. Dette krever kritisk tenkning og etisk bevissthet, basert på kunnskap og vitenskapelig tenkemåte. Å arbeide med konkrete aktiviteter danner grunnlag for å kunne utvikle engasjement, utforskertrang og skaperglede for å se muligheter, løse utfordringer og bidra til næringsutvikling innen naturbruksfagene. Gjennom bruk av biologiske ressurser skal eleven gis forståelse for hvordan bruk av natur har lagt grunnlag for utvikling av kultur, identitet, språk og hvordan bruk av biologiske ressurser reguleres. Gjennom arbeid med fagene skal skolen støtte og bidra til elevenes sosiale læring og utvikling. Skolen skal også utvikle et inkluderende fellesskap for alle.

4. TVERRFAGLIGE TEMAER

4.1. FOLKEHELSE OG LIVSMESTRING

Naturbruk er et mestringsfag, der en gjennom praktisk, skapende arbeid i egnede læringsarenaer i yrkespraksis og natur får utvikle håndlag og arbeidsrutiner, samt evne til problemløsning og utholdenhet. Mestring styrker motivasjon og livsmot.

4.2. DEMOKRATI OG MEDBORGERSKAP

Eierskap og bruk av naturressurser blir tildelt gjennom politiske og demokratiske prosesser. Opplæringen i naturbruk skal gi kompetanse og innsikt for å kunne forstå og delta i samfunnsdebatten. Dette handler også om å øve opp kritisk tenkning og lære seg å håndtere meningsbrytninger og respektere uenighet, for eksempel gjennom møte med næringsutøvere som er aktive i samfunnsdebatt og næringsorganisasjoner, og gjennom møte med mediedekning og næringsdebatt. Og dessuten øvelse i å praktisere toleranse, likeverd og respekt i møte med ulike kulturer og praksis.

4.3. BÆREKRAFTIG UTVIKLING

I naturbruk skal elevene få delta i kunnskapsbaserte aktiviteter der en øver seg i kritisk refleksjon over ressursbruk, natur- og klimaavtrykk av egen næringspraksis. Gjennom tverrfaglig samarbeid får elevene verktøy til å undersøke, utforske, drøfte og vurdere samfunnsmessige, yrkesmessige og personlige dilemma, utfordringer og muligheter i bruk av biologiske ressurser og teknologi.

5. GRUNNLEGGENDE FERDIGHETER

5.1. MUNTlige FERDIGHETER

Muntlige ferdigheter i vg1 naturbruk innebærer å forklare hva en gjør og hvorfor, og samtale om ulike forslag og løsninger. Det innebærer også å kunne forklare og presentere for ulike målgrupper, samt for å ivareta helse, miljø og sikkerhet (HMS) i praksissituasjoner. Samtale, drøfting og diskusjon om forskjellige produksjoner, løsninger og kulturer er redskaper for å utvikle elevens evne til refleksjon, forståelse og utvikling.

5.2. Å KUNNE SKRIVE

Å kunne skrive i vg1 naturbruk innebærer å utforme og produsere tekst for å tilegne seg, vise og formidle kompetanse. Videre omfatter det å planlegge og dokumentere forskjellig arbeid i henhold til krav, helse, miljø og sikkerhet (HMS) som gjelder i ulike produksjoner og aktiviteter. Det innebærer også å kunne delta i digital kommunikasjon og informasjonsutveksling.

5.3. Å KUNNE LESE

Å kunne lese i vg1 naturbruk innebærer å kunne tilegne seg oppdatert kunnskap gjennom trykte, skrevne eller digitale medier for deretter å overføre det en har lest til praktisk arbeid, tjeneste eller prosess.

5.4. Å KUNNE REGNE

Å kunne regne i vg1 naturbruk innebærer å finne, observere, måle og vurdere økonomiske, biologiske, fysiske og kjemiske parametere. Regneferdigheter innebærer også å sette opp og tolke tabeller, diagram og enkel statistikk. Videre innebærer det å kunne utføre praktisk overslag og bruke regning i faglig argumentasjon.

5.5. DIGITALE FERDIGHETER

Digitale ferdigheter i vg1 naturbruk innebærer å bruke digitale verktøy under planlegging, gjennomføring og dokumentasjon av en produksjon eller aktivitet. En relevant digital ferdighet er å samle data, forstå innholdet og ta det i bruk. Det er også å kunne tilegne seg oppdatert kunnskap i de tilknyttede fagene og å fange opp endring og utvikling i de enkelte næringene.

6. KOMPETANSEMÅL

Kommer i neste innspillsrunde

7. FAGSPESIFIKK OMTALE AV VURDERING

Kommer i neste innspillsrunde

8. SPØRSMÅL TIL KAPITTELET "OM FAGET"

Vi ber om innspill til kapittelet "Om faget" (den første delen i læreplanen). Det vil bli mulighet til å gi innspill til hele læreplanen i neste innspillsrunde. Læreplanen vil dessuten høres formelt i perioden fra juli til november 2019.

8.1. FØRST TO SPØRSMÅL KNYTTET TIL HELE TEKSTEN I "OM FAGET"

"Om faget" skal gi en tydelig retning for arbeid med kompetansemål og en ramme for hva elevene og lærlingene skal lære i faget.

? **1. Et av målene med de nye læreplanene er at de skal være fremtidsrettet. Synes du at beskrivelsen i "Om faget" i Vg1 naturbruk er fremtidsrettet? Hvis ikke, har du forslag til endringer?**

Nei

Det er påfallende lite om miljøvern, bærekraft og det grønne skiftet.

Forslag til endring: det bør fremgå tydelig av innledningen at det må utdannes unge mennesker som kan finne alternative løsninger til dagens oljeproduksjon.

Det bør lanseres flere konkrete og ideelle mål for en bærekraftig utvikling.

Legges til i setningen: «Programfagene bidrar til at elevene får forståelse av samspillet mellom natur, **bærekraft**, individ, teknologi, samfunn og økonomi».

Etikk er et vidt begrep som brukes i neste setning og det spesifiseres ikke hvilke verdivalg som menes. Derfor ønsker vi at bærekraftbegrepet eksplisitt blir brukt som over.

Delen om bærekraftig utvikling reflekterer ikke alvorret i situasjonen vi befinner oss i.

Utdanningen bør reflektere de faktiske miljø- og klimautfordringene vi står ovenfor, og forberede elevene på å møte og takle disse utfordringene. Bærekraftig utvikling er en stor del av både opplæringens verdigrunnlag i læreplanen og også ett av de tre nye tverrfaglige temaene, og dette gjelder i aller høyeste grad for naturbruksutdanningen. Alle elever i videregående opplæring vil møte disse utfordringene, men elever som utdanner seg innen naturbruk i større grad enn andre. Alvorret i den nåværende og fremtidige situasjonen må understrekes, og det gjøres det ikke per i dag.

Presiserer under punkt 2.1 og 4.3 at det også gjelder **ny og fremtidsrettet teknologi**.

? **2. Synes du at beskrivelsen i "Om faget" i Vg1 naturbruk gir et godt grunnlag for videre opplæring i utdanningsprogrammet? Hvis ikke, har du forslag til endringer?**

Nei

Vi mener at det er naturlig å begynne med å formulere den kompetansen elevene skal ha tilegnet seg etter vg3, før man formulerer mål for vg1. Når man vet hvilken kompetanse elevene skal ha til slutt, er det lettere å vurdere om vg1 gir et godt grunnlag for videre opplæring.

8.2. SÅ ET SPØRSMÅL KNYTTET TIL HVER AV DELENE I "OM FAGET"

? 3. Synes du at beskrivelsen av innholdet i fagets relevans på Vg1 er relevant for den enkelte elev? Hvis ikke, har du forslag til endringer?

Nei

Vi mener det er viktig at det kommer frem noen kjerneelementer fra vg2 og vg3 i læreplanen på vg1.

Foreslår å legge til «og i samfunnet» etter siste setning:

Programfagene forbereder elevene på et arbeidsliv med behov for yrkesrettet kompetanse, og skal legge grunnlaget for endring, vekst og utvikling i naturbruksnæringene og i samfunnet.

Per i dag opplever vi at elever ikke har en grunnleggende forståelse om at mennesker er en del av naturen, men at vi står utenfor naturen. Det oppleves som at mange tror at jordkloden er skapt for mennesker og at vi utøver bærekraft for å være snille mot natur og dyr, ikke fordi det er nødvendig for at det skal fortsette å være levestruktur på jordkloden. Fagets relevans bør reflektere menneskers plass i naturen og som del av økosystemet, og dette bør understrekes tydeligere i fagets relevans.

? 4. Synes du at beskrivelsen av innholdet i fagets relevans på Vg1 er relevant i et bredt samfunns- og arbeidslivsperspektiv? Hvis ikke, har du forslag til endringer?

Nei

Til 2.2. Næringsutvikling og entreprenørskap

Forslag om å legge til: «realitetsorientert» og å stryke «god»:

Elevene skal oppleve naturbruk som et praktisk og utforskende utdanningsprogram, som gir realitetsorientert kontakt med næring og marked.

Begrunnelse:

«praktisk og utforskende naturbruk» trenger, etter vår oppfatning, et element til for å lede fram til næringsutvikling og entreprenørskap som «næring og marked».

? 5. Synes du at kjerneelementene i Vg1 dekker det sentrale innholdet i utdanningsprogrammet? Hvis ikke, har du forslag til endringer?

Nei

Punkt 2.2, setningen "Elevene skal opparbeide seg et fagspråk og kunne grunnleggende kommunikasjon i yrket." bør flyttes til punkt 5.1 *Muntlige ferdigheter*.

- ❓ **6. Synes du at beskrivelsen av verdigrunnlaget i Vg1 dekker de viktigste verdiene og prinsippene fra overordnet del av læreplanverket (kapittel 1 og 2)? Hvis ikke, har du forslag til endringer?**

Nei

Til: 3. Verdier og prinsipper

Forslag:

Legg til «bevaring» som nedenfor:

«Bruk av biologiske ressurser (...)» og «bruk av natur»

Forslag om endring til: «Bruk og bevaring av ressurser» (...) «skal eleven gis forståelse for hvordan bruk og bevaring av natur har lagt grunnlag for utvikling av kultur, identitet, språk og hvordan bruk av biologiske ressurser reguleres(...)».

Begrunnelse: Vi må bevare naturen for å kunne bruke den.

- ❓ **7. Vi har tre tverrfaglige temaer i overordnet del av læreplanverket, folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap og bærekraftig utvikling. Synes du at beskrivelsen av de tverrfaglige temaene er dekkende for Vg1? Hvis ikke, har du forslag til endringer?**

Ja

Ingen kommentar fra instansen

- ❓ **8. Vi har fem grunnleggende ferdigheter: Muntlige ferdigheter, å kunne skrive, å kunne lese, å kunne regne og digitale ferdigheter. Synes du at beskrivelsen av de grunnleggende ferdighetene er relevante for Vg1? Hvis ikke, har du forslag til endringer?**

Nei

Å henvise til kilder korrekt bør inn under punkt 5.2. Det er stort fokus på kildehenvisning i den nye læreplanen generelt, og dette er noe som bør inn under hvert enkelt fags grunnleggende ferdigheter.

Under punkt 5.3 bør kildekritikk tilføyes. Digitalisering er noe som forekommer i økende grad i skolen og i samfunnet generelt, og elevene viser skremmende lite kunnskap om og kompetanse i kildekritikk, derfor bør dette inn under hvert enkelt fags grunnleggende ferdigheter.

Vi mener også at det bør tilføyes en grunnleggende ferdighet innen naturbruk: Å kunne bruke kroppen i arbeid. Naturbruk består av mye fysisk arbeid, og det bør være et større fokus på korrekt arbeidsteknikk for å sikre godt samspill mellom mennesker, verktøy og maskiner samt å minske belastningsskader.